

Maliyet Yerleri

Maliyet yerleri genel gider harcamalarının yapıldığı, maliyetleri bünyesinde toplayarak mamule yüklenmesini sağlayan yani maliyetine katılan yerlerdir (Üretilen mamul hatları, üretim hatlarına hizmet veren ve mamul maliyetine dahil edilen bölümler, yemekhane, temizlik gibi). Maliyet yeri kavramı, muhasebe sistemi içerisindeki masraf merkezleri kavramına özdeş olarak düşünülebilir.

Maliyet muhasebesi içerisinde maliyet yerleri, belirtilen periyotlar içerisinde genel giderler aracılığıyla bünyesinde toplanan maliyetleri, iş istasyonları vasıtasıyla malzemelere yüklemeye yarar.

Sistemde Üretim ve Hizmet olmak üzere iki tipte maliyet yeri tanımlaması yapılabilir. Üretim maliyet yerleri, fiziksel olarak üretimin yapıldığı yerlerdir (Örn: Kesimhane, dikimhane vb.).

Hizmet maliyet yerleri üretim maliyet yerlerine hizmet veren, mamul maliyetine etkisi direkt olarak bilinmeyen, yani mamul maliyetine dolaylı olarak yansıyan maliyetlerin olduğu yerlerdir (Örn: Yemekhane, bakım onarım atölyesi vb.). Bu tipteki maliyet yerlerinin hizmet verdiği diğer üretim maliyet yerleri ve burada oluşan maliyetten alacakları payın dağıtım oranı tanımlanır.

Bu dağıtım; hizmet maliyet yeri kartı içerisinde, ilgili periyot üzerinden F9-Hizmet dağıtımı ile dağıtım yapılacak olan maliyet yerlerinin ve dağıtım oranlarının belirtilmesi ile yapılır. Fiili yüklemede hizmet maliyet yerinde biriken toplam tutar dağıtılır. Hizmet maliyet dağıtımı, sadece üretim maliyet yerlerine yapılabilir. Hizmetten hizmete dağıtım yapılamaz. (Örn: Yemekhaneden bakım atölyesine dağıtım yapılamaz)

Maliyet yerleri kartları üç bölümden oluşmaktadır.

İlk bölüm genel kart bilgilerinin yanında aşağıdaki bilgileri içerir:

Masraf Merkezi: Muhasebe hesaplarından genel giderlere yüklemelerin yapılması esnasında (fiili yükleme), muhasebe hesabının hangi masraf merkezindeki toplamının alınacağı bilgisidir. Masraf merkezi kullanımı yoksa önem taşımaz. Masraf merkezi belirtilmeyen maliyet yerlerine yapılacak yükleme için masraf merkezi girilmemiş hareket toplamaları alınır.

Kapasite Birimi: Maliyet yerinin standart ve gerçek maliyet değerlerini alabilmesi için yapılacak olan hesaplamalara baz teşkil eden faaliyet ölçüsüdür.

- **Makine-Saat:** Maliyet yeri ile ilişkili olan iş istasyonunun çalışma zamanının kapasiteyi belirlediği durumlarda kullanılacaktır. Üretimin makine gücüne dayandığı durumlarda kullanılır.
- **İşçilik Saati:** Maliyet yeri ile ilişkili olan iş istasyonundaki çalışanların çalışma zamanının kapasiteyi belirlediği durumlarda kullanılacaktır.
- **Üretim Miktarı:** Üretim miktarının kapasiteyi belirlediği durumlarda kullanılır.

Masraf Merkezi Özel Kodu: Masraf merkezlerini gruplamak amacıyla kullanılan ikinci bir kodlama alanıdır. Kodlama yaparken sayı ve harf birlikte kullanılabilir. Kullanıcının, masraf merkezlerini kendi firmasına özel bazı kriterlere göre gruplaması için kullanılır. Fiili genel gider yükleme işlemi masraf merkezi özel koduna göre yapılabilir. Maliyet yerinde masraf merkezi seçildiyse ilgili masraf merkezinin borç bakiyesi, özel kod seçildiyse ilgili özel koda ait masraf merkezlerinin toplam borç bakiyesi, ikisi de seçili ise masraf merkezi baskın olup yükleme masraf merkezi özel koduna göre yapılır.

Dağıtım Oranı: Fiili yükleme esnasında kullanılacak olan muhasebe hesaplarından ya da varsa muhasebe hesabı ve masraf merkezlerinden alınacak olan payın belirlenmesinde kullanılan orandır.

İkinci bölüm maliyet periyotlarının ve kapasitelerin tanımlandığı bölümdür. Seçilen maliyet periyodunun, belirtilen kapasite sürücüsü cinsinden hedeflenen toplam kapasitesi burada belirtilir. (Haziran dönemi için toplam 500 makine-saatlik üretim)

Üçüncü bölüm ise maliyet periyotları bazında, genel giderlerin ve bütçe tutarlarının belirtildiği bölümdür. Eğer seçilen gider aktivite tipinde ise, periyot kapasitesi satırda belirtilir.

Bu bölümde görülen TİP kolonu, genel gider satırının direkt mi olduğu yoksa bir başka hizmet maliyet yerinden dağıtımla mı gelmiş olduğu bilgisini izlemeye yarar. Maliyet yeri kolonu ise, tipin "dolaylı" olduğu durumda, ilgili satırın hangi hizmet maliyet yerinden geldiğinin izlenebilmesi amacını taşır.

Genel gider satırları üzerinden F9 ile Geçmiş Maliyetler ile satır bütçesinin geçmiş dönemlerde gerçekleşen değerlerine eşitlenmesi sağlanabilir.

Genel Gider Grup Kodu: Satırsa seçili genel giderin ait olduğu genel gider grubudur. Genel gider seçildiğinde alana otomatik olarak gelir. Genel giderler gruplanarak genel gider maliyetlerinin grup bazında detaylı olarak görüntülenmesi sağlanır. Genel gider grupları Ticari Sistem Yönetimi / Tanımlar menüsü altında yer alan Genel Gider Grupları seçeneği ile tanımlanır.

Ayrıca genel gider satırları üzerinden F9 ile ulaşılan Fiili Yükleme Hareketleri ile, ilgili periyoda, ilgili genel gider kartı için yapılmış olan fiili yüklemeler listelenir. Yükleme periyodu ve yükleme oranında değişiklikler yapılabilir.